

बळीराजाच्या आर्थिक उन्नतीसाठी... 'धार्मिक पर्यटन'ला 'कृषी पर्यटन'ची द्यावी सांगड!

आपल्या सोलापूर जिल्ह्यातील विविध तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी वर्षाकाठी दाही दिशातून तब्बल ३ कोटीपर्यंत भाविकांची वर्दळ असते; यामुळे जिल्ह्यातील शेतकरी बांधवांची शेतला जोड व्यवसाय म्हणून कृषी पर्यटनाकडे वळावे आणि येणाऱ्या धार्मिक पर्यटनप्रेमींना धार्मिक पर्यटनाबोरवर बळी पर्यटनाचाही आनंद द्यावा.

एकंकरीत धार्मिक पर्यटनाला आता कृषी पर्यटनाची सांगड घालण्याची वेळ असून, यातून शेतकरी बांधवांसह रथानिक युवकांनांनी रोजगार निर्मिती होते. इतकेच नाहीतर ग्रामीण संस्कृती, परंपरा, कलाकृती लोप पावत चालत्या आहेत. पूर्वी गावागावातील महिलांचा गट प्रत्येक घरा घरात जाऊन गाणी गायचे. जुने गापी, कथा, संस्कृती, परंपरा नष्ट होते आहेत. हे सर्व कृषी पर्यटनाच्या माझ्यामातून जतन करता येईल. गावातील ग्रामीण संस्कृती संभावना आहे. ग्रामीण भागात पूर्वी लुगळे, दोतर पगडी परिधान करत असत. गावातील संस्कृतीवर शहरांचा पगडा वाढत आहे. गावातील

घरे, रस्ते, गळीबोळ यात मोठ्या प्रमाणात बदल होत आहेत. पूर्वीची कौलास घरे, घर शेणने सारवणे, घराची रचना,

अंगण तसेच वेशभूषा, केशभूषा, पारंपरिक पेहारात, राहणीमान, बोलभाषा, चित्रकला

अविनाश गायकवाड

मो. १४२१८७६३४०

इ. चे जान आणि

संवर्धन पर्यटन केंद्राच्या माझ्यामातून होत आहे. शहरी भागातील पर्यटक मोठ्या प्रमाणात ग्रामीण भागात येतात. यांना ग्रामीण संस्कृतीचे विशेष आकर्षण असते.

कृषी पर्यटनातून लोक ग्रामीण जीवन पाहतात, अनुभवतात आणि जंगात. यातूनच आपल्या ग्रामीण संस्कृतीचे संवर्धन होते.

गावाची एक वेगळी ओळख निर्माण होते

कृषी पर्यटन केंद्र उभारणीसाठी मनुष्यबळ लागते. पर्यटकांचे नियोजन, मार्गदर्शन, स्वयंपाकासाठी, शेतकामासाठी, माळी काम, लांडी, ट्रेंकिंग, बोटिंग, शिवाये, बाजार खेरेदी, अँगलाईन मार्केटिंग, जाहिराती, व्यवसायानासाठी मोठ्या प्रमाणात कामपात लागतात. काही केंद्रावर हंगामी कामार काम करतात वैलांगी, टॅक्टर, टरंट, विहीरीत पोहणे, यांत्रांनी प्रशिक्षकांची गरज भासते. यामुळे प्रामीण भागातच रोजगार मिळते. संस्कृती मोठी नसरी असेल, फळबळग असेल, प्रसिद्ध ठिकाण, गूळ निर्मित केंद्र, अशा ठिकाणी फिरतात आणि वस्तू खेरेदी करू शकतात. यामुळे प्रामीण भागाचा व्यवसाय वाढतो. यातून गावाचा विकास घेण्यास मिळू शकेल. ग्रामीण भागात वस्तू शहरात जाऊन विक्री करण्यापेक्षा तीच वस्तू जर कृषी पर्यटन केंद्रावर मिळत असेल शेतकऱ्यांना आर्थिक मदत मिळेल. यातून गावाच्या विकासाला प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष मदत होते.

लोणांच, स्थानिक खाद्य पदार्थ तयार करून कृषी पर्यटन केंद्रावर विक्रीसाठी ठेवता येते. स्थानिक कलाकार, कलाकृती, दुर्मिळ व्यवसाय, उद्योग मोठी नाहीत. काही छोटे मोठे व्यवसाय असते. नदी, ओढे, विहारी तलाव, धरण, शेतकऱ्यांना इत्यादी ठिकाणी रोजगार निर्मिती होते. सुतार, कुराहा, लोहार, याच्या वस्तू पर्यटक खेरेदी करतात. ज्ञा याचा, उरुस, महोसूव (अंबा, अगूर) इ महोसूवात पर्यटक सहभाग नांदवतात आणि यातून गावातील प्रत्येक कलेचे संवर्धन होते. इतकेच नाहीतर याद्वारे आपापल्या गावाची एक वेगळी ओळख निर्माण होते.

शहराकडे जाणारे तस्तणांचे लोळे थांबतील

कृषी पर्यटनातून ग्रामविकास आणि ग्रामविकासातील महाराष्ट्राचा विकास या संकल्पेनेतून कृषी पर्यटनाचा विकास करता येईल. ग्रामीण भागातून तस्तणांची संख्या शहराकडे येत आहेत. याचे मुख्य कारण म्हणजे वेरोजगारी होय. ग्रामीण भागात कोणतेच व्यवसाय, उद्योग मोठी नाहीत. काही छोटे मोठे व्यवसाय असेल तर कामगारांना पगार कमी आहे. इतर सोई-सुविधा नाही. या महाराष्ट्राच्या काळात पाच-सहा हजार पगार परवडत नाही. यामुळे तस्तणांचा ओढा शहराकडे मोठ्या प्रमाणात वाढत आहे. हे स्थलांतर थांबवाच्याचे असेल तर कृषी पर्यटनाच्या माध्यमातून रोजगार निर्मिती होण्यास वाच आहे. गावाचा इतिहास, गावाबद्दल माहिती असलेल्या तस्तणांनी पर्यटकांना माहिती सांगण्याचे काम तस्तणांचा माध्यमातून होऊ शकते. गावाचा इतिहास, संस्कृती, विविध वनस्पती यांची माहिती हे तस्तण पर्यटकांना देऊ शकतात. यातून गावाची संस्कृती जपली जाते आणि प्रत्येक पर्यटन केंद्रांना कमीत कमी पाच आणि जास्तीत जास्त शंभर लोकांनांना रोजगार मिळू शकते.

शेतकरी आत्महत्या थांबतील

दुकाळी किंवा अतिवृष्टीमुळे शेतकरी दादा सतत अडचणीत येत असतो. याचा फटका कुंबाळा आणि अप्रत्यक्ष गावाच्या आर्थिक उलाढातील जाणवते. शेतकरी नेहमीचा आर्थिक अडचणीत जीवन येत असतो. या सगळ्यातून वारेंट आहेत. शेतकरी अप्रत्यक्ष व्यवसाय असेल तर काही तरी शेतकी पूर्क व्यवसाय करणे जिकिरीचे ठरत आहे. मराठावाडा आणि विद्युतीत तर शेतकऱ्यांच्या जास्त आत्महत्या होतात. कृषी पर्यटनाच्या माध्यमातून या आत्महत्या आपण रोखू शकतो. कृषी पर्यटनाच्या माध्यमातून आज असंख्य शेतकरी आपल्या पायवर उभे राहत आहेत. शेतकरी ताठ मानेने गावात कृषी व्यवसाय करत आहेत. या व्यवसायातून कुंबाळा आणि पर्यायाने गावाचाही विकास होताना दिसत आहे.

पंचतारांकीत हॉटेललाही लाजवेल

बळीराजाचे पर्यटन केंद्र

शेतकऱ्यांनी सुंदर मैदानाची निर्मिती करणे, त्या ज्ञानातून नियोजन तयारी करातील यांची व्यवसाय असेल तर काही तरी शेतकी पूर्क व्यवसाय करणे जिकिरीचे ठरत आहे. मराठावाडा आणि विद्युतीत तर शेतकऱ्यांच्या जास्त आत्महत्या होतात. कृषी पर्यटनाच्या माध्यमातून या आत्महत्या आपण रोखू शकतो. कृषी पर्यटनाच्या माध्यमातून आज असंख्य शेतकरी आपल्या पायवर उभे राहत आहेत. शेतकरी ताठ मानेने गावात कृषी व्यवसाय करत आहेत. या व्यवसायातून कुंबाळा आणि पर्यायाने गावाचाही विकास होताना दिसत आहे.

गावातील कलाकृती दाखविण्याची नामी संधी

गावातील काही महिला बचत गट असेल तर त्यांचे पापड, लोणां (आंबा, आवळा, लिंबु) शेवई इ. ग्राहक थेट खेरेदी करू शकतात. तसेच परिसरातील ऐतिहासिक, धार्मिक, धरण, धबधारा, या ठिकाणी अनेक छोटे मोठे दुकां, टप्पे लावून स्थानिक लोक व्यवसाय करतात. यातून गावाचा नाचाच विकास होते. गावातील कलाकृती उडांबांचे टोपले, सूप वनस्पते तसेच नीरा काढणे, मध्य काढणे तसेच इतर ग्रामीण भागातील पदार्थ वस्तू विक्रीतुन विकास होते. शेतकाली विषयक यंत्रे, तंत्रज्ञाने काढणे वाचवाचा वाढतील लोकांनी आपल्या जीवनात विकास घेत आहेत.

महिनाकाठी लाखोंची उलाढाल कृषी पर्यटन हा एक शेतकी पूर्क व्यवसाय आहे जो, आज काल बरेचसे शेतकरी या व्यवसायाकडे वळले आहेत. आपल्या सोलापूर जिल्ह्यातील १०००० पेक्षा जास्त उत्पन्न ठेणाऱ्या व्यवसायांमध्ये हा एक व्यवसाय आहे. एक वेळा यांत्रांनी निर्मितीचा खर्च केता की नंतर कोणत्याही क्रांतीची काळावाडी आपली आर्थिक जीवनात विकास घेत आहेत. उत्पन्नी भरणेस आहे. यामुळे कृषी पर्यटनातून लाखोंची उलाढाल होवू शकते. उद्योग उपभोक्ता यांनी उलाढाल होवू शकते.

उजनी जलपर्यटनाची

'पहाट' लवकरच उगवेल

जिल्ह्यासह राज्यातील पर्यटन विकासाला चालना स्थानिकांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देण्याबोरवर उपयुक्त ठरणात्या सोलापूर जिल्ह्यातील उजनी धरण परिसरातील २८२ कोटी ७५ लाख रुपयांच्या एकात्मिक जल पर्यटन विकास आराखड्याला शासनाकडून सापेक्षे २०२४ मध्ये म्हणजे निवडण आचारसंहितेच्या अगोरारच मंजुरी मिळाली होती.

याच्या प्रत्यक्ष कामाला आता लवकरच सुरुवात होणार असून, प्रांगींची निर्मितीची निविदा लवकरच काळविषयात येणाऱ्या विविध स्वरूपाच्या प्रवाशी बोर्टींची निविदा लवकरच उजनी जलपर्यटनाची नवी पहाटली होती.

याच्या प्रत्यक्ष कामाला आता लवकरच सुरुवात होणार आहे. याच्या प्रत्यक्ष कामाला आपल्या जलपर्यटनाची नवी पहाटली होती.

याच्या प्रत्यक्ष कामाला आता लवकरच सुरुवात होणार आहे. याच्या प्रत्यक्ष कामाला आपल्या जलपर्यटनाची नवी पहाटली होती.

याच्या प्रत्यक्ष कामाला आपल्या जलपर्यटनाची नवी पहाटली होती.

याच्या प्रत्यक्ष कामाला आपल्या जलपर्यटनाची नवी पहाटली होती.

याच्या प्रत्यक्ष कामाला आपल्या जलपर्यटनाच

► संक्षिप्त वृत्त

पंढरपूर पत्रकार संरक्षण समितीच्या

अध्यक्षपदी हुसेन नदाफ

करकंब, दि. ४ जानेवारी-

पंढरपूर पत्रकार संरक्षण समितीच्या शहाराध्यक्षपदी हुसेन नदाफ, तालुकाध्यक्षपदी लक्षण जाधव, उपाध्यक्षपदी विक्रम कटम, उपाध्यक्षपदी अंतरावर असलेल्या एका होटेलजवळ लोखंडी गजने मारुन जखामी केलाची फिरात मोहोळ पोलिसात दाखल झाली आहे. तर त्याविहळ बाजूचे पण फिराद मोहोळ पोलिसांमध्ये दाखल करण्यात आली आहे.

सीना माढा योजनेची तृतीय सुप्रमा मंजूर करून निधी द्या

माजी आ. बबनराव शिंदे यांनी घेतली जलसंपदा मंत्री राधाकृष्ण विखे-पाटील यांची भेट

तभा वृत्तसेवा,
टेंमुर्फा, दि. ४ जानेवारी-

खैराव-मानेगांव उपसा सिंचन

योजनेचा प्रकल्प अहवालास प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत जलसंपदा मंत्री राधाकृष्ण विखे-पाटील यांच्याकडे मागाणी केल्याचे माजी आ. बबनराव शिंदे यांनी सांगितले.

शिंदे म्हणाले की, पूर्व भागातील

मानेगांव, धारोरे, बुदुकवाडी, कापेवाडी, हटकवाडी, पाचफलवाडी ही गावे अंतर्वर वार्षापासून वर्चित असून कायम दुक्काठी भागातील आहेत. या गावांना कोणीही सिंचन व्यवस्था नाही. या गावांना बंद पारपलाईन प्राणीविहारे राणी उपलब्ध होण्यासाठी खैराव वेथील सिना नदीच्या को. प. बंधायातून खैराव-मानेगांव उपसा सिंचन

बैठकीत पाणी सोडण्याचा निर्णय

मागाणी आठवड्यात जलसंपदा मंत्री राधाकृष्ण विखे-पाटील यांच्याकडे कालवा सल्लगार समितीची बैठक घेवून निर्णय घेण्यात यावा अशी मागाणी केली होती. त्यानुसार कालवा सल्लगार समितीची बैठक होतेन यामध्ये सीना नदी, डावा-उजवा कालवा, सीना माढा उपसा सिंचन योजनामधून पाणी सोडण्याचा निर्णय घेण्यात आला असल्याचे माजी आ. शिंदे यांनी सांगितले.

योजना देण्यासाठी शासनाने मंजूरी दिलेली आहे. खैराव-मानेगांव उपसा नदीच्या को. प. बंधायातून अहवालास मंजूरी मिळालेली असून

पाटील यांच्याकडे मागाणी केली. कान्हेरांगाव, दहिवली, निमांगां (टै), तोबवे (टै), साराणे (टै), कुऱ्ह लऱ्ह, अण, झेंड, वरवडे, भुताई इतर गावांचे संपादित केलेल्या शेतकऱ्यांच्या जमीनीचा मोबदला मंजूर होण्याबाबत मागाणी केली असता शासनाने ३५ कोटी प्रसातवास मंजूरी दिलेली आहे. २१ कोटी निधीची मागाणी कृष्णां खारे विकास महामंडळाने शासनाकडे केलेली आहे. सिना माढा उपसा सिंचन योजनेतील शेतकऱ्यांचा क्रमलवकर लवकर वितरीत करणेबाबत व मेंडापूर योजना कायार्निंवत करून मेंडापूर, खरातवाडी, बाबूगांव, आडवी, रोठे परिसरात उपसा सिंचन योजना राबवावी याबाबत मागाणी जलसंपदामंत्री विखे-पाटील यांच्याकडे करण्यात आली.

पाटील

तथा माजी आमदार

प्रशांत परिचारक,

सचिव राजगोपाल भट्ट

, संस्थेचे विश्वस्त प्रा.

डॉ. मिलिंद परिचारक,

प्रणव परिचारक,

जनसंरक्षक अधिकारी

सूर्यकांत पारखे, प्राचार्य

डॉ. विशुलाता पांडे

यांनी तिचे अभिननद केले. तिला

प्राचार्य. डॉ. विशुलाता पांडे, प्रा.

डॉ. विलास बंडगर, प्रा. जाकीर

बागवान, प्रा. सविता दूधारो,

प्रा. रोहित खिंते, प्रा. मुकु वैद्य,

विजय वाघमारे, त्रिगुण लोखंडे,

दत्तात्रेय घाडे यांचे मार्गदर्शन

लाभते.

आतार्यंत

महाविद्यालयाने

जि. प. बोचरेवस्ती शाळेत किशोरी हितगुज मेलावा, माता पालक सभा

करकंब, दि. ४ जानेवारी-

जि. प. प्रा.शाळा बोचरेवस्ती येथे क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या जयंतीनिमित्त किशोरी हितगुज मेलावा व माता पालक संघेचे आयोजन करण्यात आले होते. यासंगी बोचरेवस्ती शाळेतील विद्यार्थी, विद्यार्थींच्या बहुसंख्या माता पालक उपस्थित होत्या. इयता सातवाहनील सिद्धी शिरस, अनुष्ठा व्यवहारे यांनी क्रांतीज्योती सावित्रीबाईची भूमिका सकारात्मक. यावेळी संगीत खर्ची, चमच लिंबू, पोत्यातील उड्या या खेळांचेही आयोजन करण्यात आले होते.

पंढरपूर श्रमिक पत्रकार संघाच्या अध्यक्षपदी अभिगाज उबाले

पंढरपूर, दि. ४ जानेवारी-

पंढरपूर लोकांनी वृत्तवाहिनीचे प्रतिनिधी अभिगाज उबाले, कार्याध्यक्षपदी संतोष कुलकर्णी, सचिवपदी दत्तात्रेय देशमुख, उपाध्यक्षपदी शायम दिवेकर, खजिनदारपदी भारत नागांणे यांनी निवड देखील करण्यात आली. यावेळी मावळते अध्यक्ष संतोष राणदिवे, महेश खिंवते, सुनील दिवाण, प्रशांत आराध्ये, अतुल बडवे, अभय जोशी, सत्यविजय मोहोळकर, महेश भंडारकवडेह, मंदार लोहोके यांच्यासह सचिव कसबे, विनायक हरिदास, संकेत कुलकर्णी, सूरज सरवदे, नितीन शिंदे, राजू मिसाळ, नागानाथ सुतर, दत्तात्रेय खटवडे, राजकुमार घाडे आदी उपस्थित होते.

राजेशकुमार जगताप यांना बालशास्त्री

जांभेकर राज्यस्तरीय पत्रकार पुरस्कार जाहीर

अक्कलकोट, दि. ४ जानेवारी-

राजेशकुमार जगताप यांना राज्यस्तरीय पुरस्कार जाहीर झाला. महाराष्ट्र राज्य पत्रकार संघ, मुंबई व पत्रकार हल्ला विरोधी कृती समितीच्या वर्तीने आचार्य बालशास्त्री जांभेकर पत्रकार भूषण पुरस्कार साहाय्या २०२५ चे सोमवार, दि. ६ जानेवारी रोजी सकाळी १० वा पुढी निंगडी येथील ग.

दि. माडाळवडकर सभागृहात येथे होणार आहे. उद्घाटन उद्योग मंत्री उदय सांवंत, मदत व पुनर्वासन मंत्री मकरंद पाटील, कामांगामी आकाश फुंडकर, संघटक संजय घोरे, प्रदेश अध्यक्ष वसंत मुंदे आदीच्या उपस्थित पुरस्कार वितरण होणार आहे.

पंढरपूर पत्रकार संघाच्या अध्यक्षपदी अभिगाज उबाले

पंढरपूर, दि. ४ जानेवारी-

पंढरपूर लोकांनी वृत्तवाहिनीचे प्रतिनिधी अभिगाज उबाले, कार्याध्यक्षपदी संतोष कुलकर्णी, सचिवपदी दत्तात्रेय देशमुख, उपाध्यक्षपदी शायम दिवेकर, खजिनदारपदी भारत नागांणे यांनी निवड देखील करण्यात आली. यावेळी मावळते अध्यक्ष संतोष राणदिवे, महेश खिंवते, सुनील दिवाण, प्रशांत आराध्ये, अतुल बडवे, अभय जोशी, सत्यविजय मोहोळकर, महेश भंडारकवडेह, मंदार लोहोके यांच्यासह सचिव कसबे, विनायक हरिदास, संकेत कुलकर्णी, सूरज सरवदे, नितीन शिंदे, राजू मिसाळ, नागानाथ सुतर, दत्तात्रेय खटवडे, राजकुमार घाडे आदी उपस्थित होते.

राजेशकुमार जगताप यांना बालशास्त्री

जांभेकर राज्यस्तरीय पत्रकार पुरस्कार जाहीर

अक्कलकोट, दि. ४ जानेवारी-

राजेशकुमार जगताप यांना राज्यस्तरीय पुरस्कार जाहीर झाला. महाराष्ट्र राज्य पत्रकार संघ, मुंबई व पत्रकार हल्ला विरोधी कृती समितीच्या वर्तीने आचार्य बालशास्त्री जांभेकर पत्रकार भूषण पुरस्कार साहाय्या २०२५ चे सोमवार, दि. ६ जानेवारी रोजी सकाळी १० वा पुढी निंगडी येथील ग.

दि. माडाळवडकर सभागृहात येथे होणार आहे. उद्घाटन उद्योग मंत्री उदय सांवंत, मदत व पुनर्वासन मंत्री मकरंद पाटील, कामांगामी आकाश फुंडकर, संघटक संजय घोरे, प्रदेश अध्यक्ष वसंत मुंदे आदीच्या उपस्थित पुरस्कार वितरण होणार आहे.

जिल्हा

तरुण भारत
<https://epaper.dainiktarunbharat.com/>

पूरवविमनरथ्यातून लोखंडी गजाने मारहाण

परस्पराविरुद्ध गुन्हे दाखल; मोहोळ येथील घटना, स्नेहसंमेलनातील वादाचे हाणामारीत रूपांतर

पंढरपूर पत्रकार संरक्षण समितीच्या

अध्यक्षपदी हुसेन नदाफ

करकंब, दि. ४ जानेवारी-

